

Adı:

Tarih:

Dünya'nın şekli

Kıydan uzaklaşan bir gemiyi izlersek önce gövdesi, en son direğinin ucu gözden kaybolur. Dünya düz olsaydı gemi bütün olarak küçülüp kaybolurdu.

- Limana yaklaşan bir geminin önce hangi bölümü görünür?
☐ a) Direğinin ucu ☐ b) Gövdesinin altı ☐ c) Bütün gemi aynı anda
- Hangileri Dünya'nın küreye benzediğinin kanıtıdır? (Birden çok doğru olabilir.)
☐ a) Uzaydan çekilen fotoğraflar ☐ b) Uzaklaşan geminin önce gövdesinin kaybolması
☐ c) Ay tutulmasındaki yuvarlak gölge ☐ d) Havanın bazen bulutlu olması
- Kişiyle çalışmasıyla eşleştir. (Eşleştir.)
1. Piri Reis a) Dünya'nın büyüklüğünü hesapladı
2. Biruni b) Dünya'nın çevresini dolaşan yolculuğu başlattı
3. Macellan c) Dünya haritası çizdi
- Dünya tam bir küredir.
☐ Doğru ☐ Yanlış
- Dünya'nın bir modelini yapmak istiyorsun. En uygun nesne hangisi?
☐ a) Top ☐ b) Kutu ☐ c) Kalem

Dünya'nın katmanları

Dünya'nın katı ve kayalık dış katmanı taş küredir. Karalar, dağlar ve okyanusların tabanı taş kürededir. Bütün canlılar ve yaşadıkları yerler canlı küreyi oluşturur.

- Küreyi örneğiyle eşleştir. (Eşleştir.)
1. Hava küre a) Bitkiler ve hayvanlar
2. Su küre b) Soluduğumuz hava
3. Taş küre c) Okyanuslar ve göller
4. Canlı küre d) Dağlar ve kayalar
- Hangi küreye aittir? (Her birinin yanına grubunun harfini yaz: A = Hava küre, B = Su küre, C = Taş küre)
☐ Kaya ☐ Soluduğumuz hava ☐ Deniz ☐ Rüzgâr ☐ Dağ ☐ Buzul ☐ Göl
- Buzullar su kürenin bir parçasıdır.
☐ Doğru ☐ Yanlış

9. Dünya'nın katmanlarını dışarıdan içeriye doğru sırala. (Kutulara sıra numarası yaz.)

☐ İç çekirdek ☐ Taş küre ☐ Dış çekirdek ☐ Manto

10. Dünya'nın en ortasındaki katman hangisidir?

☐ a) İç çekirdek ☐ b) Manto ☐ c) Hava küre

11. Dış çekirdek sıvıdır.

☐ Doğru ☐ Yanlış

12. Şeftali modelinde ortadaki çekirdek neyi gösterir?

☐ a) Dünya'nın çekirdeğini ☐ b) Hava küreyi ☐ c) Su küreyi

13. İnsanlar, hayvanlar ve bitkiler hangi küreyi oluşturur?

☐ a) Canlı küre ☐ b) İç çekirdek ☐ c) Manto

Dönme: gece ve gündüz

Dünya batıdan doğuya doğru döner. Bu yüzden Güneş sabah doğudan doğuyor, akşam batıdan batıyor gibi görünür. Aslında hareket eden Dünya'dır.

14. Dünya kendi çevresindeki bir dönüşünü yaklaşık kaç saatte tamamlar? _____ saat

15. Gece ile gündüz neden oluşur?

☐ a) Dünya kendi çevresinde döndüğü için ☐ b) Güneş geceleri söndüğü için
☐ c) Bulutlar Güneş'i kapattığı için

16. Türkiye'de gündüz olduğu anda Dünya'nın öbür yüzünde gece olabilir.

☐ Doğru ☐ Yanlış

17. Güneş sabah hangi yönden doğar gibi görünür?

☐ a) Doğu ☐ b) Batı ☐ c) Kuzey

18. Bir ağacın gölgesi günün hangi saatlerinde en kısadır?

☐ a) Öğle saatlerinde ☐ b) Sabah erken ☐ c) Akşamüstü

19. Bir günün bölümlerini sırala. (Kutulara sıra numarası yaz.)

☐ Sabah ☐ Akşam ☐ Gece ☐ Öğle

20. Bilim insanını çalışmasıyla eşleştir. (Eşleştir.)

1. Uluğ Bey	a) Semerkant'ta gözlemevi kurdu
2. Ali Kuşçu	b) Dünya'nın Güneş'in çevresinde dolandığını söyledi
3. Galileo	c) İstanbul'da gök bilimi dersleri verdi
4. Kopernik	d) Gökyüzünü teleskopla inceledi

Dolanma ve mevsimler

Dolanma tam 365 gün değil, yaklaşık 365 gün 6 saat sürer. Artan saatler dört yılda bir gün eder. Bu yüzden dört yılda bir şubat ayı 29 gün çeker. Bu yıla artık yıl denir.

21. Hareketi süresi ve sonucuyla eşleştir. (Eşleştir.)

1. Dönme	a) Yaklaşık 365 gün sürer, mevsimlerin oluşmasında etkilidir
2. Dolanma	b) Yaklaşık 24 saat sürer, gece ve gündüzü oluşturur

22. Dünya Güneş'in çevresindeki bir turunu yaklaşık kaç günde tamamlar? _____ gün

23. Yazın Dünya Güneş'e yaklaştığı için hava sıcak olur.

- ☐ Doğru ☐ Yanlış

24. Mevsimleri ilkbahardan başlayarak sırala. (Kutulara sıra numarası yaz.)

- ☐ İlkbahar ☐ Kış ☐ Yaz ☐ Sonbahar

25. Türkiye'de yaz yaşanırken Dünya'nın güney yarısında hangi mevsim yaşanır?

- ☐ a) Kış ☐ b) Yaz ☐ c) İlkbahar

26. Artık yılda şubat ayı kaç gün çeker? _____ gün

27. Bir yıl neye göre belirlenir?

- ☐ a) Dünya'nın Güneş çevresindeki bir dolanmasına
☐ b) Dünya'nın kendi çevresindeki bir dönüşüne ☐ c) Ay'ın bir kez doğup batmasına

28. Hangileri dönme hareketinin sonucudur? (Birden çok doğru olabilir.)

- ☐ a) Gece ve gündüzün oluşması ☐ b) Güneş'in doğudan doğuyor gibi görünmesi
☐ c) Mevsimlerin oluşması ☐ d) Gölge boyunun gün içinde değişmesi

Cevap anahtarı

1. a) **Direğinin ucu** Dünya yuvarlak olduğu için geminin en yüksek yeri önce görünür.
2. a) **Uzaydan çekilen fotoğraflar, b) Uzaklaşan geminin önce gövdesinin kaybolması, c) Ay tutulmasındaki yuvarlak gölge** Bulutlar Dünya'nın şekli hakkında bilgi vermez.
3. 1-c, 2-a, 3-b
4. **Yanlış** Dünya küreye çok benzer ama kutuplardan biraz basıktır.
5. a) **Top** Top küre biçimindedir, Dünya'ya benzer.
6. 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
7. **Rüzgâr: A, Soluduğumuz hava: A, Buzul: B, Göl: B, Deniz: B, Dağ: C, Kaya: C** Rüzgâr hareket eden havadır. Buzul donmuş sudur. Dağ ve kaya taş kürededir.
8. **Doğru** Buzullar donmuş sudur, su küreye aittir.
9. **Taş küre → Manto → Dış çekirdek → İç çekirdek** Üzerinde yaşadığımız taş kürenin altında manto, onun altında dış ve iç çekirdek vardır.
10. a) **İç çekirdek** İç çekirdek Dünya'nın merkezindedir.
11. **Doğru** Dış çekirdek çok sıcaktır ve sıvı hâldedir. İç çekirdek ise katıdır.
12. a) **Dünya'nın çekirdeğini** Şeftalinin çekirdeği gibi Dünya'nın çekirdeği de en ortadadır.
13. a) **Canlı küre** Bütün canlılar canlı kürededir.
14. **24 saat** Bir tam dönüş yaklaşık 24 saat sürer. Buna bir gün denir.
15. a) **Dünya kendi çevresinde döndüğü için** Güneş hep ışık verir. Dünya döndükçe her yer sırayla aydınlanır.
16. **Doğru** Dünya'nın yalnız Güneş'e bakan yüzü aydınlıktır.
17. a) **Doğu** Dünya batıdan doğuya döndüğü için Güneş doğudan doğar gibi görünür.
18. a) **Öğle saatlerinde** Öğle saatlerinde Güneş gökyüzünde en yüksektedir, gölge en kısadır.
19. **Sabah → Öğle → Akşam → Gece** Dünya döndükçe sabah, öğle, akşam ve gece sırayla gelir.
20. 1-a, 2-c, 3-d, 4-b
21. 1-b, 2-a
22. **365 gün** Bir dolanma yaklaşık 365 gün sürer. Buna bir yıl denir.
23. **Yanlış** Dünya Güneş'e en çok ocak ayında yaklaşır ve o sırada ülkemizde kış yaşanır. Mevsimler eksenin eğikliği ve dolanma ile oluşur.
24. **İlkbahar → Yaz → Sonbahar → Kış** Dünya dolandıkça mevsimler bu sırayla birbirini izler.
25. a) **Kış** Bir yarı ışınları dik alırken öbür yarı eğik alır. Bu yüzden mevsimler terstir.
26. **29 gün** Artık yılda şubata bir gün eklenir: $28 + 1 = 29$.
27. a) **Dünya'nın Güneş çevresindeki bir dolanmasına** Bir dolanma bir yıl, bir dönme bir gün sürer.
28. a) **Gece ve gündüzün oluşması, b) Güneş'in doğudan doğuyor gibi görünmesi, d) Gölge boyunun gün içinde değişmesi** Mevsimler dolanmanın sonucudur. Diğerleri dönmenin sonucudur.